

Miljøarbeid i fengsel

Heidi Drægebø, KRUS

Innledning

I denne artikkelen vil jeg forsøke å gå nærmere inn på hva strukturert miljøarbeid i fengsel er, og hvordan denne tilnærmingen former fengselsbetjentene arbeid på avdelingen. Innholdet i artikkelen er delvis bygget på KRUS Rapport 2/2006 *Miljøarbeid i fengsel* (Drægebø 2006).

En viktig oppgave for fengselsbetjenter er å muliggjøre endring av innsattes uhensiktsmessige atferd. Man skal legge forholdene i fengsel og i avdeling til rette slik at innsatte aktivt kan arbeide med endring (St.prp. nr. 1 2006-2007). Kriminalitetsforebyggende tiltak for de innsatte har derfor vært satsningsområde i kriminalomsorgen den senere tid. Miljøarbeid i fengsel er et slikt tiltak på lik linje med andre tiltak.

I kriminalomsorgen defineres miljøarbeid i fengsel som:

”Daglige rutiner, aktiviteter, gjøremål og hendelser skal bevisst og konsekvent anvendes til læring av sosiale ferdigheter, problemløsning, mestring og utvikling av alternativer til uhensiktsmessige handlings- og reaksjonsmønstre.” (Strategi for faglig virksomhet i kriminalomsorgen 2004 – 2007 s. 20)

Man skal altså bruke de daglige strukturer i fengsel og i avdeling som arenaer for læring og trening av ulike ferdigheter som vil kunne gi innsatte et bedre utgangspunkt etter straffegjennomføringen. Samhandlingen som skjer både i innsattes fellesskap og mellom innsatt og fengselsbetjent har mål om en bedret fungering for hver enkelt innsatt etter endt straffegjennomføring.

Avgrensning

Å drive strukturert og målrettet miljøarbeid i fengsel har som målsetning å forebygge fremtidig kriminalitet (Straffegjennomføringsloven § 2). Tilrettelegging for fremtidig bedret fungering er begrunnet ut fra samfunnets behov for trygghet og har ikke den enkeltes velvære som overordnet målsetning. Dette gir noen etiske problemstillinger som jeg i denne artikkelen lar ligge, men som behandles i andre artikler i denne boken.

Miljøarbeid i fengsel er en helhetlig tilnærming hvor det vektlegges at man samarbeider på tvers av avdelinger. Jeg vil heller ikke gå inn på de juridiske implikasjonene en slik tilnærming gir.

Helhetlig tilnærming

Den eneste fornuftige løsningen på komplekse problemer er samkjørte tiltak

Innsatte i norske fengsler er en sammensatt gruppe og samtidig er det mye som tyder på at mange av de innsatte har flere av de samme problemene. Det viser seg at de har en opphopning av levekårsproblemer. Utdannelsesnivået blant innsatte er langt lavere enn for befolkningen ellers. Mange har rusproblemer og har hatt en oppvekst preget av alvorlige problemer, mange var bostedsløse ved innsettelsen og flere har svak tilknytning til arbeidsmarkedet (Friestad og Skog Hansen 2004). De som sitter i fengsel har derfor et sammensatt hjelpebehov. Som følge av dette er det viktig å tenke helhetlig og se de ulike tiltakene i fengsel i en større sammenheng. Det er derfor av stor betydning at tiltak utfyller hverandre.

Programvirksomheten, skolen, arbeidsdriften og arbeidet på avdeling må samkjøres. Miljøarbeid i fengsel handler om at alle arenaer inngår i en større helhet og understøtter hverandre. Samtidig har de ulike aktørene egne faglige ben å stå på. Skolen skal bidra til kunnskapsløft og heving av utdanningsnivået, arbeidsdriften skal gi den innsatte en mulighet for sterkere tilknytning til arbeidslivet gjennom målrettet samhandling og arbeidstrening og i avdelingen skal fengselsbetjenter arbeide i og med fellesskapet og med den enkelte for bedret sosial fungering.

Jeg har benyttet begrep som målrettethet. Dette er i miljøarbeid, i likhet med andre metodiske tilnærminger, et viktig begrep. I et senere underkapitel vil jeg komme nærmere inn på hva som ligger i begreper som målrettethet og metode.

For at alle skal kunne trekke i samme retning er det viktig at det finnes en struktur som ivaretar helheten. Overlappinger i avdeling hvor helse, verksdrift og skole er representert er en forutsetning for at alle de ulike avdelinger som er involvert rundt den enkelte innsatte skal trekke i samme retning.

Fellesskapet – en forutsetning for miljøarbeid i fengsel

Det er i samhandling med andre at endring kan skje

Avdelingen er i en viss forstand den innsattes ”hjemlige sfære” i fengslet. Avdelingen skal ivareta mange av den innsattes primære behov. Avdelingen er arena for uformelt samvær og behovet for nærhet til andre mennesker skal dekkes der. Måltidene servers der og det skal være et sted med fravær av fysiske og psykologiske trusler. Fritidsaktiviteter skjer på denne arenaen og man skal få tid for seg selv. Livet i avdelingen må struktureres slik at disse behovene kan ivaretas.

I avdelingen vil også mye av den sosiale treningen gjennom samspill og pedagogisk tilrettelegging inngå, ved målrettet å bruke den daglige strukturen og fellesskapet. En grunnforutsetning for å drive miljøarbeid er å være tilstede i fellesskapet i avdeling og bruke det til positiv påvirkning. Fengselsbetjeners tilstedeværelse i fellesskapet gjør det mulig å ta tak i situasjoner og hendelser som oppstår i samspillet i avdelingen. Dette bevisste og målrettede arbeidet i miljøet forutsetter at fengselsbetjener analyserer gruppens indre dynamikk og gruppeprosesser og setter mål for de aktivitetene og samlingene som etableres eller som allerede er etablert i avdelingen. Aktivitetene i avdeling må kunne begrunnes i forhold til målene som settes.

Helt avgjørende er det at fengselsbetjener må kunne skape delaktighet hos den innsatte, slik at innsatte selv og gruppen tar over og konsoliderer gode normer som motvirker kriminelle holdninger og atferd. De må selv utøve et trykk for å følge regler og normer som er gunstige for hele avdelingen. Det er derfor viktig å etterstrebe en kultur og finne fram til felles regler som regulerer fengselsbetjeners og innsattes væremåte i fellesskapet. Dette kan oppnås gjennom å arbeide med gruppeprosesser slik at innsatte konsoliderer og påvirker og støtter hverandre i ønsket retning (Furuholmen & Andersen 1998).

Fellesskap innebærer også at personalet skal fremstå enhetlig. Det er en forutsetning at de som jobber direkte med innsatte har en felles forståelse av gruppen og den enkelte innsatte og felles måte å møte gruppen og den enkelte på. For at denne felles forståelsen kan oppnås, må fengselsbetjener bruke den tiden de har til rådighet på vaktskiftet og overlappinger til å diskutere de prosesser som skjer, skriftliggjøre dem og komme fram til en felles måte å møte utfordringer og oppståtte hendelser på.

Som kontaktbetjent har man et spesielt ansvar for å formidle den forståelsen man sitter med av den innsatte man er kontaktbetjent for, og legge fram for de andre tilsatte i avdeling hvilke metoder som bør benyttes i det direkte arbeidet med personen. Kontaktbetjente har i samarbeid med innsatte og andre samarbeidspartnere kartlagt

ressurser og problemområder og satt opp mål for straffegjennomføringen med metoder som skal nyttes for å oppnå målene. Det er viktig at alle fengselsbetjenter i avdeling lojalt følger opp det som er bestemt.

Som vist dekker begrepet fellesskap fellesskapet blant innsatte, betjentenes felles forståelse av gruppeprosesser og den enkelte innsatte og bruk av felles metode.

Oppgave:

Se for deg avdelingen du var på i praksisperioden din. På hvilken måte brukte dere fellesskapet for å bidra til å nå målsetningen for straffegjennomføringen og hva kunne bidratt til at fellesskapet i større grad ble brukt for å nå denne målsetningen?

Grunnpilarer i miljøarbeid i fengsel

Personlig møte i en strukturert hverdag

Målet med miljøarbeid i fengsel er å skape muligheter for at innsatte kan arbeide med en villet eller ønsket endring. Ifølge Larsen (2004) skal dette kunne gjøres mulig gjennom at institusjonen tilbyr tydelige og tilbakevendende strukturer og relasjoner som er troverdige. Miljøarbeid handler som nevnt, om å gjøre miljøet utviklende gjennom å utnytte de mulighetene som ligger i det daglige samværet, rutiner og aktiviteter. Det handler altså om å organisere miljøet slik at det legges til rette for at samhandling mellom innsatt og innsatt og innsatt og fengselsbetjent, som kan bidra til økt motivasjon for endring og økt mestring for den innsatte, kan finne sted. Nedenfor vil jeg utdype hva som legges i tilbakevendende struktur og troverdig relasjon.

Tydelige og tilbakevendende strukturer

Miljøarbeid er en arbeidsform som går ut på å organisere arbeidet rundt en struktur. Man bruker de rutinene og aktivitetene som allerede eksisterer eller skaper nødvendig struktur som har til hensikt å virke fremmende i forhold til endring. En forutsetning for at det direkte arbeidet utføres på en forsvarlig måte, er at det også er etablert en struktur som ivaretar undervisning, veiledning og ulike møter. Miljøarbeid fordrer at man bevisst skaper gode strukturer som brukes i den daglige samhandlingen med innsatte med tanke på endring og strukturer som gir rom for faglige diskusjoner og overlappinger.

Erik Larsen (2004) kaller det direkte arbeidet i miljøet for primære arbeidsprosesser, og dette henspeiler på at den primære oppgaven i miljøarbeid er å skape muligheter for at brukeren kan arbeide med sin endring og utvikling. De sekundære arbeidsprosesser gjør primære arbeidsprosesser mulig. De sekundære arbeidsprosessene foregår i alle møter hvor bare personalet er tilstede, veiledninger og undervisning av personalet. Med dette ser man at miljøarbeid betinger struktur som:

1. ivaretar rammer og forutsigbarhet i de innsattes hverdag (for eksempel utløsning/vekking, måltider, morgenmøte, lufting, fritidsaktiviteter)
2. gir arenaer for faglige diskusjoner rundt de prosesser som skjer i gruppen og utvikling hos den enkelte innsatte (for eksempel overlappinger)
3. strukturer som gir mulighet for refleksjon av egen yrkesutøvelse og faglig påfyll (for eksempel veiledning, personalmøter, intern opplæring).

Eksempel: Ukentlig husmøte kan være en struktur som kan brukes målrettet med tanke på sosial ferdighetstrening. Man kan sette som mål for møtet at det skal være en arena hvor innsatte kan trene på å snakke om opplevelser og problemer på avdeling på en måte som er selvhevdende uten å støte eller krenke andre. Møtet kan bli en arena hvor man kan fremme ønske om forandring på noe som oppleves som ubehagelig, på en god måte. På overlapping ved vaktskifte vil husmøtets forløp og hvordan husmøtet nådde målet, være et tema. På avdelingsmøter vil temaet være hvilke tiltak man skal sette inn for at husmøtet skal fungere i forhold til målet som er satt. Hvilken oppgave fengselsbetjentene skal ha under møtet og hvordan betjenten kan støtte opp under gode prosesser, vil være viktige temaer for diskusjonen.

Struktur gir for betjenter i likhet med innsatte, forutsigbarhet og gir en ramme som ivaretar profesjonalitet. Struktur fungerer også som kvalitetssikring av jobben ved at strukturen gir rom for faglige diskusjoner som vil være styrende for arbeidet som utføres i avdeling og vil legge grunnlag for en løpende evaluering av det arbeidet som utføres. Det vil også gi rom for fengselsbetjentenes refleksjoner over egen yrkesutøvelse. Det er også helt avgjørende for profesjonaliteten at de drøftingene man har og de tiltak som man kommer fram til, skrives ned. Dette skal være tilgjengelig for alle som arbeider på avdeling, noe som sikrer felles tilnærming og muligheter for å evaluere om tiltakene som igangsettes virker etter intensjonen.

Troverdige relasjoner

Ethvert menneske antas best å utvikle eller forandre sider ved seg selv i samhandling med andre mennesker. Ett av kriminalomsorgens prinsipper er at dagliglivet i fengsel skal preges av aktivt samvirke (St.melding nr.27 (1997 – 98)). Man erkjenner at påvirkning og utvikling forutsetter medmenneskelig kontakt. Det er derfor viktig å legge

til rette for omfattende bruk av fellesskapet i avdeling og arbeide målrettet i forhold til gruppen og det er helt nødvendig at de domfelte og fengselsbetjenter har utstrakt kontakt. Fengselsbetjenter i fellesskapet som er sammen med enkelte innsatte og hele gruppen på en deltakende og aktiv måte er en forutsetning for vellykket miljøarbeid i fengsel.

I forskning finner man at kvaliteten i relasjonen mellom klient og hjelper er en viktig faktor i behandling, og en av de faktorer som influerer utfallet av påvirkningen i positiv retning (Norcross 2002). Duncan & Miller & Sparks (2004) antyder at nær 30% av effekten av endringsarbeidet hviler på relasjonen mellom behandler og klient. Det er også gjort undersøkelser av relasjonens betydning på andre fagområder. Innen sosialt arbeid er det gjort undersøkelser av fagfolks samhandling med brukere. En observasjonsstudie av samtaler mellom klienter og sosialkuratorer antyder at der sosialarbeideren la vekt på å skape en rolig og god atmosfære og tok seg tid til å lytte, fikk klienten i større grad komme med sine behov eller problemområder. Undersøkelser innen helsefag viser den samme tendensen. Der fagpersonen møter pasienten med varme og empati, fører det til bedre behandlingsresultater (Røkenes & Hanssen 2002). Dette viser fengselsbetjentens betydning som tilrettelegger for endring og at den relasjonen som dannes mellom fengselsbetjent, og da i særdeleshet den enkeltes kontaktbetjent og innsatt er svært viktig for utfallet av den innsattes endringsarbeid.

I forskningslitteratur er begreper som terapeutisk allianse, hjelperallianse eller arbeidsallianse brukt om det samme fenomenet og handler om kvaliteten og styrken på samarbeidsforholdet, mellom klient og behandler. Viktige og virksomme komponenter i dette samarbeidsforholdet eller sagt på en annen måte, komponenter som er viktige for at endring kan skje, viser seg å være behandlerens evne til å uttrykke empati og til å generere håp og hans eller hennes evne til å ha en åpen og utforskende kommunikasjon med klienten (Norcross 2002).

Det er i den senere tid forsket på hvilke tilnærminger som viser best effekt (Andreassen 2003). Ut fra denne metaforskningen, hvor man sammenligner ulike tilnærminger og effekten av disse, har man funnet at noen tilnærminer gjennomgående gir positiv effekt og sosial læringsteori er trukket fram. Sosial læringsteori går ut på at man lærer gjennom observasjon av andres atferd. Personen som observeres blir modell for observatørens egen væremåte (Bandura og Rotter 1999). Den profesjonelle relasjon bør derfor kunne gi rom for modellering. I denne ligger at fengselsbetjenten må fremstå som en god rollemodell. Det er derfor viktig at fengselsbetjenten framstår som en tydelig person som i sin holding og sitt ordvalg tar avstand fra kriminelle handlinger samtidig som betjenten i sin grunnholdning formidler aksept og empati for den innsatte. For å få til dette bør en ha en åpen, fleksibel og entusiastisk stil som fremmer utveksling av meninger, følelser og erfaringer. Relasjonen skal bygge på gjensidig respekt og omsorg. Dette gis innenfor en ramme for nærhet og grenser som begge anerkjenner og

fordrer at man vet hvor man har hverandre, noe som krever rollebevissthet og rolleavklaring.

Begrepet troverdige relasjoner er altså et samarbeidsforhold mellom innsatt og fengselsbetjent som preges av betjentens evne til empati og evnen til å uttrykke denne empatien. I tillegg må man kunne formidle og gi håp, vise evne til å ha en åpen og utforskende kommunikasjon med innsatte. Relasjonen rommer også at fengselsbetjenten skal være rollemodell for den innsatte.

Det er noen kvaliteter i samarbeidsforholdet mellom innsatte og betjenter som viser seg å gi større mulighet for villet endring. Fengselsbetjentens empati, hans eller hennes evne til å uttrykke empatien og til gi håp er svært viktig. At kommunikasjonen dem imellom er preget av fengselsbetjentens evne til å ha en åpen og utforskende kommunikasjon med innsatte fremheves. Det vil si at betjenten møter den innsatte med aksept og empati uansett kriminalitet, og samhandlingen skal være et samarbeid. Et samarbeid hvor betjenten utforsker i stedet for formaner, støtter i stedet for overtaler. Gjennom dette skapes en positiv atmosfære som støtter og fremmer forandring. I følge Miller & Rollnick (2002) finnes ressurser, innsikt og motivasjon for forandring hos den innsatte selv. Betjentens oppgave blir da å framkalle og trekke innsikten og motivasjonen fram og formidle tro på endring. Indre motivasjon for endring fremmes ved at man trekker på den innsattes egne oppfattelser av mål og verdier. De trekker også fram at den innsattes autonomi er et viktig element i samhandlingen. Det vil si at det er den innsatte som har ansvaret for forandringen. Som betjent bekrefter man den innsattes rett og evne til å velge selv og støtter et fornuftig valg. Motivasjonssamtalen (MI) er en samtalemetode der fengselsbetjentens bruk av åpne spørsmål, speilinger og oppsummeringer uttrykker empati og styrker den innsattes indre motivasjonen for endring og troen på egen evne til å klare endringen.

Endringsarbeid forutsetter at det tas tak i temaer som kan være ubehagelig for den innsatte å snakke om. Derfor er det viktig at innsatte har en opplevelse av tillit slik at barrieren for å gå inn i ubehagelige emner blir lavere. Felles aktiviteter kan være en metode for å komme i en "samtaleposisjon". Man er sammen og gjør aktiviteter sammen. Dette kan være alt fra å lage mat sammen til kortspill. Ved at fengselsbetjenter og innsatte har et felles prosjekt å holde på med, vil relasjonen dem i mellom ikke være i fokus, men et prosjekt som de kan forenes om, et felles tredje (Husen 1996). Det er noe utenfor relasjonen, et felles anliggende som to eller flere er opptatt av, sammen. Dette kan bidra til at det asymmetriske forholdet mellom fengselsbetjent og innsatt blir mer symmetrisk og kan skape større nærhet og tillit, slik at det kan bli lettere for den innsatte å snakke med fengselsbetjenter og sin kontaktbetjent om vanskelige temaer.

Miljøarbeid i fengsel forutsetter altså troverdige relasjoner og tydelig strukturer. Det er viktig å presisere at disse er gjensidig avhengige av og forutsetter hverandre. Struktur uten relasjon vil ikke bli utviklende, men virke undertrykkende. Relasjon uten struktur

vil føre til at relasjonen blir privat. Troverdige relasjoner og tilbakevendende og tydelig struktur skaper forutsigbarhet, trygghet og en ivaretaende atmosfære som er helt nødvendig for at fengslet skal kunne bidra til og legge til rette for utvikling og endring hos den enkelte.³⁵

Oppgave:

En grunnpilar i miljøarbeid er troverdig relasjon og samtidig var gjennomsnittlig utmålt straffelengde i ubetingede fengselsstraffer i 2004, 3,5 måneder. Ca. to tredjedeler av disse her kortere enn 75 dager (jf Ragnar Kristoffersen, KRUS).

Hvilke refleksjoner gir dette deg?

På hvilken måte kan relasjoner bygges når man har kort soningstid?

Hvordan bidro strukturen ved ditt praksisfengsel til at primære og sekundære arbeidsprosesser holdt god kvalitet?

Måltrettethet sikrer kvalitet

Å spille backgammen kan være miljøarbeid

Kvaliteten i de ulike tiltakene som iverksettes i miljøarbeid avhenger både av den enkelte betjentens profesjonelle kvalitet og av den utredningen som ligger til grunn for tiltakene og behandlingen av den enkelte innsatte (Nygren 1996). Ut fra dette vil det bli vesentlig ikke bare å ha fokus på den enkelte fengselsbetjent, men også ha fokus på arbeidsprosessen. Det er viktig at fengselsbetjenter benytter en arbeidsprosessmodell i det direkte arbeidet med fellesskapet og den enkelte innsatte som sikrer måltrettetheten i og kvaliteten på miljøarbeidet.

Nedenfor presenterer jeg en bearbeidet modell utviklet for vernepleiere (Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere 2000). Modellen skal forstås som en prosess hvor fasene står i et gjensidig forhold til hverandre. I arbeidet med å tilrettelegge for måltrettet arbeid med den enkelte, skal fengselsbetjenten arbeide i samarbeid med innsatte selv. Det er viktig at den innsatte involveres i hele arbeidsprosessen. Det er viktig at arbeidsprosessen skriftliggjøres. Arbeidsprosessen bør være sammenfallende med utvikling av framtidsplan.

Modell: Den sirkulære arbeidsprosessen

Behovskartlegging: For at vi kan hjelpe innsatte i endringsarbeid må vi først kartlegge områder som innsatte ønsker å jobbe med. Det vil være viktig å kartlegge både problematferd og ressurser. Denne fasen består av to trinn: kartlegging/observasjon og analyse. For å kunne kartlegge behov hos den innsatte, er man avhengig av kunnskap om for eksempel fysisk, psykisk og sosial fungering.

Kartleggingen kan gjennomføres ved:

- Intervju/samtale med innsatte og tilsatte ved andre avdelinger.
- Systematiske observasjoner og registreringer. Det er viktig å observere innsatte på alle arenaer som de er i.
- Kartlegging av rammefaktorer, fysisk miljø innsatte er i, ressurser, nettverk, bemanning.

For å kunne kartlegge innsatte er det viktig at fengselsbetjenter som skal kartlegge er tilstede i miljøet der innsatte er, og at det er kommunikasjon mellom alle som jobber direkte med innsatte. Videre analyseres den innsattes situasjon slik at en kommer fram til mål og tiltak. I en analyse knyttes det en har kartlagt opp mot relevant teori og erfaringsbasert kunnskap. Kontaktbetjente vil presentere kartleggingen for resten av korpset slik at man kan være omforent, ha en felles forståelse og møte den innsatte på en felles måte.

Målvalg: Valg av mål kommer som et resultat av analysen og helst med utgangspunkt i innsattes egne mål. Å utforme mål i dialog med den innsatte øker også motivasjonen for å arbeide med sin egen endring. Eksempel på mål som ikke nødvendigvis samsvarer med den innsattes egne mål kan være at han eller hun oppleves som truende for andre og den innsatte selv ikke ser behovet for å gjøre noe med måten å samhandle på. Da burde dette allikevel være tema i målvalgsfasen. I utformingen av målene er det viktig å differensiere mellom kortsiktige og langsiktige mål.

Tiltaksarbeid: De tre trinnene i denne fasen er metodevalg, planlegging og gjennomføring og vil i praksis ofte måtte foregå parallelt for å finne de beste tiltakene. Det er viktig å vurdere og begrunne hvilke metoder som er mest hensiktsmessige. I planleggingen og i valg av metode er det viktig å ta hensyn til de ulike rammebetingelsene man til enhver tid arbeider under. Under gjennomføringen er det viktig å evaluere underveis for å se om tiltakene bør endres. Før gjennomføring av tiltakene må man sikre at alle involverte parter har en felles forståelse av hva som skal gjøres.

Evaluerings: Evalueringen knyttes til grad av måloppnåelse og vurdering av rammer, ressurser og metoder en har hatt disponibel. God evaluering kjennetegnes av at den får følger for videre arbeid. En kan også bruke overlappinger eller ansvarsgruppemøter til evaluering.

Sikkerhetsmessige, faglige og etiske vurderinger: Under kartleggingen, planlegging og iverksetting av tiltak, samt i evalueringen må de faglige og etiske vurderinger være styrende. Sikkerhetstenkning må alltid være en del av helhetsvurderingen.

Å drive miljøarbeid overfor en gruppe under tvang skal alltid gi en etisk kløe. Å erkjenne at miljøarbeid er en form for aktiv påvirkning av andre mennesker og ha et reflektert forhold til dette, vil være en god måte å ikke ende opp som instrumentalister. Det å møte hvert enkelt individ og være genuin i det møte skal ikke fortrenses av en kontinuerlig søken etter mål utenfor møtet. Det er også viktig at de som jobber direkte med innsatte ikke definerer hvilke utfordringer hver enkelt fange har, men at det tas tak i det den innsatte mener er problemet og at man i samarbeid prøver å tilrettelegge for at en endring kan skje.

Oppgave:

Hvordan samsvarer denne måten å arbeide i miljøet på, med slik dere arbeidet på praksisstedet?

Hvilke tanker gjør du deg rundt det å drive miljøarbeid i fengsel?

Oppsummering

I denne artikkelen har jeg kort beskrevet hvordan man kan forstå miljøarbeid i fengsel og hvordan den tilnærmingen vil forme fengselsbetjentenes yrkesutøvelse. Jeg har vært inne på at fellesskap er en forutsetning for miljøarbeid; fellesskapet blant innsatte på avdeling, men også et fellesskap blant de som arbeider med innsatte i form av felles forståelse og felles måte å møte innsatte på. Jeg argumenterer for at miljøarbeid hviler på de to grunnpilarene tydelige og tilbakevendende strukturer og troverdige relasjoner. Disse pilarene er gjensidig avhengige av hverandre og skaper forutsigbarhet og en ivaretagende atmosfære, som er helt avgjørende for tilrettelegging for endring. Videre er det viktig å ha fokus på arbeidsprosessen bak tiltak som gjennomføres i gruppen og overfor den enkelte innsatte. Gjennom skriftliggjøring av denne arbeidsprosessen (for eksempel gjennom framtidsplan) sikres kvaliteten i miljøarbeidet i fengsel.

Litteratur

- Bandura, A. & Rotter, J. (1999) *Social Learning Theories I*: Engler, B.: Personality Theories 5th edition Houghton Mifflin Company, USA
- Duncan, B. L. & Miller, S. D. (2005) *Treatment Manuals Do Not Improve Outcomes*. I: Norcross, J., Levant, R, Beutler, L: Evidence-based practices in mental health: Debate and dialogue on the fundamental questions. Washington, D.C.: American Psychological Association Press
- Drægebø, H.(Red.) (2005) *Miljøarbeid i fengsel* KRUS Rapport 2/2006, Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS
- Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO), Seksjon for vernepleiere(2000) *Om vernepleieryrket*
- Friestad C. og Skog Hansen I.L. (2004): *Levekår blant innsatte*. Fafo
- Furuholmen, D. og Schanche Andersen (1998) *Fellesskap som metode*. Cappelen Akademiske Forlag
- Husen, M. (1996): Det fælles tredje – om fællesskab og værdier I det pædagogiske arbejde I: Pecseli, B. (red.) *Kultur & pædagogik* Munkgaard. Rosinante, København.
- Larsen E. (2004): *Miljøterapi med barn og unge. Organisasjonen som terapeut* Universitetsforlaget
- Straffegjennomføringsloven. Lov om gjennomføring av straff mv av 18. mai 2001 nr. 21
- Miller, W. R og Rollnick, S. (2002): *Motivationssamtalen*. Hans Reitzels Forlag
- Norcross, John C. (2002): *Psychotherapy Relationships that Works. Therapist Contributions and Responsiveness to Patients*. Oxford University Press
- Nygren, P. (1996). *Utvikling og kvalitet i psykososialt arbeid*. Oslo: AdNotam Gyldendal.
- St.meld. nr.27 (1997 – 98) Om Kriminalomsorgen. Oslo: Det kongelige justis- og

politidepartementet.

St.prp. nr. 1 (2006-2007) For budsjettåret 2007. Oslo: Det kongelige justis- og politidepartementet.

Strategi for faglig virksomhet i kriminalomsorgen 2004 – 2007. Oslo:

Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, Det kongelige justis- og politidepartementet.